

Πρόλογος στην *Κανονικόμορφη ψύχωση*

Πραγματική συνεισφορά στην ανάγνωση του Λακάν, το βιβλίο της Ντόσιας Αβδελίδη μάς προτρέπει να κατανοήσουμε με ποιον τρόπο τίθεται το ζήτημα της ψύχωσης στη σύγχρονη κλινική. Εντυπωσιάζει με την επάρκεια και τη σαφήνειά του, επιτρέποντας στον αμύητο να αποκτήσει πρόσβαση σε μία απαιτητική θεωρία. Πρόκειται για ένα βιβλίο αναφοράς, το οποίο δεν αρκείται απλώς να τοποθετηθεί γνωσιολογικά σε ένα δεδομένο ζήτημα, αλλά διερευνά και επανατοποθετεί αυτό που αποκαλύπτεται ως έρευνα τόσο στη διδασκαλία του Λακάν όσο και σε αυτήν του Ζακ-Αλέν Μιλέρ [Jacques-Alain Miller], προκειμένου να διανοίξει δρόμους και ορίζοντες, να θέσει προβληματισμούς και, εν συνεχεία, να τα συνοψίσει, χαράζοντας τις αδρές γραμμές που αφορούν την προσέγγιση της ψύχωσης στην ύστερη διδασκαλία του Λακάν.

Η Ντόσια Αβδελίδη προτείνει πράγματι «να δημιουργήσουμε το πλαίσιο ώστε να εξ-ίσταται ένας διαφορετικός Λακάν από τον κλασικό Λακάν [...], αυτός που αποκατηγοριοποιεί και στοχεύει [...] στην ενικότητα του ομιλ-όντος»², να εκπληρώσουμε αυτό που ο Λακάν δεν είχε πλέον τον χρόνο να κάνει, για να επανεξετάσουμε, όπως προτείνει επίσης ο Ζαν-Κλοντ Μαλεβάλ [Jean-Claude Maleval], «την ψυχωτική διάκλειση υπό το φως των νέων προσεγγίσεών του, που αφορούν το Όνομα-του-Πατρός»³. Και το καταφέρνει επιτυχώς, προσεγγίζοντας με λογική αυστηρότητα μία πολύπλοκη σκέψη που, κυρίως, στοχεύει να απαλλαγεί από τις κατηγοριοποιήσεις.

Το βιβλίο ξεκινά με την τυποποίηση του φρουϊδικού πατέρα από τον Λακάν μέσω της έννοιας του Ονόματος-του-Πατρός, «το σημαίνον του Άλλου ως τόπου του νόμου»⁴, αυτού που «δίνει υπόσταση στον νόμο», και το οποίο θεωρεί ως «τον Άλλο εντός του Άλλου»⁵. Καταδεικνύει, λοιπόν, ότι, την ίδια εποχή, ο Λακάν υπογραμμίζει την ανυπαρξία του Άλλου του Άλλου, τη μη συνεκτικότητα του Άλλου, στον βαθμό που

¹ Πρόλογος της Σοφί Μαρέ-Μαλεβάλ στη γαλλική έκδοση: Dossia Avdelidi, *La psychose ordinaire – La forclusion du Nom-du-Père dans le dernier enseignement de Lacan*, Presses Universitaires de Rennes (PUR), Pev 2016.

² Βλ. παρακάτω, «Εισαγωγή»

³ Jean-Claude Maleval, *La forclusion du Nom-du-Père*, Seuil, Παρίσι 2000, σ. 157.

⁴ Jacques Lacan, «D'une question préliminaire à tout traitement possible de la psychose» (1958), *Ecrits*, Seuil, Παρίσι 1966, σ. 583.

⁵ Jacques Lacan, *Le séminaire V, Les formations de l'inconscient (1957-1958)*, Seuil, Παρίσι 1998, σ. 146.

«πάντα υπάρχει ένα σημαίνον που λείπει»⁶, κάποια απουσία εγγύησης εντός του Άλλου. Πρέπει να ακολουθήσουμε υπομονετικά αυτή την διαδρομή, ώστε να αποσαφηνιστεί το πυκνό ύφος της διατύπωσής τους. Ως συνέπεια εμφανίζεται η αποστασιοποίηση από την οιδιπόδεια λογική και το πέρασμα του Ονόματος-του-Πατρός στον πληθυντικό. Ως εκ τούτου, το Όνομα-του-Πατρός μπορεί να υποκατασταθεί σε ό,τι αφορά τη λειτουργία του, η οποία εντέλει νοείται ως «ονοματοδοτείν» [nommer à], ως ένα σύμπτωμα του οποίου η λειτουργία συνίσταται στη δημιουργία ενός κόμβου ανάμεσα στο πραγματικό, το συμβολικό και το φαντασιακό, η οποία δύναται, όμως, να αντικατασταθεί και από άλλους τύπους κόμβων.

Η Ντόσια Αβδελίδη θέτει, λοιπόν, το εξής ερώτημα: τι έχει απογίνει η πατρική μεταφορά στη μετα-οιδιπόδεια εποχή; Προτείνει να συντονιστεί με τα βήματα του Λακάν και του Ζακ-Αλέν Μιλέρ, ώστε να απαντήσει εξερευνώντας περισσότερο μία από τις επιπτώσεις της, την ανάδυση της κατηγορίας της κανονικόμορφης ψύχωσης. Σε αυτό προβαίνει με δύο τρόπους: ο ένας στοχεύει να ιχνηλατήσει την εξέλιξη της διδασκαλίας του Λακάν σε ό,τι αφορά την ψύχωση και τα ζητήματα που εγείρει, ο δε άλλος είναι ειδικότερα αφιερωμένος στην πρόσφατη έννοια της κανονικόμορφης ψύχωσης, που πρότεινε ο Ζακ-Αλέν Μιλέρ.

Μας προτρέπει να ακολουθήσουμε τα βήματα του Λακάν από τις πρώτες του επεξεργασίες έως την ύστερη διδασκαλία του.

Ο Λακάν ξεκινά να προσεγγίζει την ψύχωση βάσει μίας θεωρίας που καθορίζεται ακόμη από το οιδιπόδειο, θεωρώντας ότι το συμβολικό τακτοποιεί τη γλώσσα και ότι το σύμπτωμα ερμηνεύεται. Η ψύχωση, συνεπώς, ανάγεται σε μία συμβολική αιτιότητα, σε ένα «έλλειμμα μέσα στο σημαίνον»⁷. Η συγγραφέας περιγράφει, λοιπόν, με ακρίβεια τη διαδρομή που, από τον Φρόυντ στον Λακάν, οδηγεί στην έννοια της διάκλεισης, τη διαδρομή από την απόρριψη ενός σημαίνοντος έως την απόρριψη ενός ειδικού σημαίνοντος, του Ονόματος-του-Πατρός, διευκρινίζοντας την κατασκευή του στο Σεμινάριο V και στο «Προκαταρκτικό ζήτημα», σύγχρονο ακόμη με την σχηματοποίηση της θεωρίας του Οιδίποδα.

Η βαρύτητα που δίνεται στη σχέση της ψύχωσης με το οιδιπόδειο εγείρει κάποια εννοιολογική δυσκολία από τη στιγμή που ο Λακάν απομακρύνεται από την οιδιπόδεια ανάγνωση της ψυχανάλυσης. Προχωρά, επιπλέον, σε μία ανάγνωση του Λακάν της εποχής της πρωτοκαθεδρίας του συμβολικού, διαφωτισμένης από τον ύστερο Λακάν,

⁶ Βλ. παρακάτω, «Εισαγωγή»,

⁷ Βλ. παρακάτω, «Η θεωρία της ψύχωσης στο Σεμινάριο III»

εντοπίζοντας εκεί τα ίχνη που αργότερα θα αποτελέσουν τη βάση της μεταγενέστερης διδασκαλίας του. Υπογραμμίζει, για παράδειγμα, πως ήδη, από το Σεμινάριο III, το Όνομα-του-Πατρός κατέχει μία λειτουργία σημείου διαρραφής, άγκιστρου, και διακρίνει σε αυτό έναν προάγγελο του βορρόμειου κόμβου. Αυτή η ενδελεχής ανάγνωση, που διερευνά επιπλέον τα σημεία τομής ανάμεσα στο Όνομα-του-Πατρός και στον φαλλό, επιτρέπει να αντιληφθούμε συγχρόνως τα σημεία ρήξης και τα επανερχόμενα ερωτήματα πάνω στα οποία κατασκευάζεται η θεωρία της ψύχωσης.

Ο αναγνώστης θα εκτιμήσει τον τρόπο με τον οποίο διευκρινίζεται με μεγάλη σαφήνεια η διάκριση ανάμεσα στην περιορισμένη και στη γενικευμένη διάκλειση, η οποία είναι ουσιώδης για να κατανοήσουμε τη θέση του Λακάν για την ψύχωση στο τέλος της διδασκαλίας του. Η Ντόσια Αβδελίδη παίρνει σαφή και ορθή θέση στη διαμάχη που αφορά τη συνεχιστική κλινική, υποστηρίζοντας ότι υπάρχει συνεχιστική κλινική μόνο μέσα από την οπτική της γενικευμένης διάκλεισης και όχι της περιορισμένης. Δείχνει επίσης πώς αυτή η διάκριση καθιστά τη διάκλειση περισσότερο «ευμετάβλητη»⁸ (με την αποδόμηση του συντάγματος «διάκλειση+Όνομα-του-Πατρός»), ανοίγοντας τη συζήτηση αναφορικά με τις αναπληρώσεις του Ονόματος-του-Πατρός.

Υπογραμμίζοντας ότι το Όνομα-του-Πατρός προϋποθέτει την ύπαρξη του Άλλου, το ερώτημα που τίθεται είναι τι έχει απογίνει το Όνομα-του-Πατρός, στην ύστερη διδασκαλία του Λακάν, όπου δεν υπάρχει Ένας πατέρας αλλά πατέρες, κόμβοι. Το Όνομα-του-Πατρός εμφανίζεται εφεξής ως κάτι επιπλέον, ως ένα υποκατάστατο. Υπό αυτήν τη λογική, καθετί που τείνει να προσδώσει νόημα είναι ένα Όνομα-του-Πατρός. Αυτό το σημαίνον εμφανίζεται ως λειτουργία αναπλήρωσης του σημαίνοντος που λείπει από τον Άλλο. Η Ντόσια Αβδελίδη δείχνει πώς, στην ύστερη διδασκαλία του Λακάν, το Όνομα-του-Πατρός συρρικνώνεται σε μία λειτουργία ονοματοδοσίας του πραγματικού.

Το κεφάλαιο που αφορά την αιτιότητα της ψύχωσης είναι επίσης πολύτιμο. Ξεκινά από τη διαπίστωση ότι ο Λακάν, κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας του, προϋποθέτει ένα αίτιο που εντοπίζεται σε έναν Άλλο προγενέστερο της πρωτοκαθεδρίας της απόλαυσης, και προτείνει να κατανοήσουμε τις συνέπειες που απορρέουν από αυτό. Το βιβλίο ανιχνεύει τη διαδρομή του Λακάν, τους δισταγμούς του ανάμεσα στην «ανεξιχνίαστη απόφαση του είναι» και στον ντετερμινισμό, ή ακόμη μια θέση πιο πραγματιστική, δίνοντας έμφαση στον τρόπο με τον οποίο το ζήτημα της επιλογής παραμένει ουσιώδες, ακολουθώντας τη διδασκαλία του Ζακ-Αλέν Μιλέρ, ο

⁸ Βλ. παρακάτω, «Ψυχωτική διάκλειση-δομική διάκλειση

οποίος διευκρινίζει ότι «η ψύχωση αποτελεί αδιανόητη επιλογή», μία επιλογή που είναι «αντι-επιλογή» [déchoix], «διότι αντιβαίνει στην επιβεβλημένη επιλογή της αλλοτρίωσης»⁹. Η Ντόσια Αβδελίδη καταλήγει ότι, σύμφωνα με τον Λακάν, αυτό που εμφανίζεται ουσιώδες συνίσταται στο ότι κάποιος είναι ομιλ-όν, θεωρώντας ότι η γλώσσα είναι κακό εργαλείο και ότι είμαστε εμείς που υφαίνουμε το πεπρωμένο μας, από τη στιγμή που «αυτό που καθορίζει το υποκείμενο τοποθετείται κυρίως σε μία τυχαία συνάντηση με την απόλαυση», στο ενικό σημάδι που αφήνει η γλώσσα σε κάθε ανθρώπινο ον¹⁰.

Πρέπει να ακολουθήσουμε, τελικά, τον τρόπο με τον οποίον επανεξετάζεται, βήμα προς βήμα, η κατασκευή του Ονόματος-του-Πατρός και η διάρθρωσή του με την έννοια του φαλλού, ξεκινώντας από το Σεμινάριο V (όπου, με αφετηρία το οιδιπόδειο, εμφανίζεται ως ένα σημαίνον, μία μεταφορά) έως τις επιπτώσεις της θεωρίας πέρα από το οιδιπόδειο, όταν η απόλαυση δεν είναι πια οιδιπόδεια, και ο Άλλος είναι διαγεγραμμένος, δηλαδή δεν υπάρχει. Το S (A), το νέο σημαίνον που πριμοδοτεί ο Λακάν, θέτει υπό αμφισβήτηση την πατρική μεταφορά, το «Δεν υπάρχει ο Άλλος του Άλλου μετατρέπεται σε δεν υπάρχει διάφυλη σχέση»¹¹, «ιδιαίτερα αυτή που υπόσχεται η πατρική μεταφορά», διευκρινίζει ο Ζακ-Αλέν Μιλέρ¹². Η Ντόσια Αβδελίδη θέτει το ερώτημα που απορρέει από τα παραπάνω: τι γίνεται τότε με το Όνομα-του-Πατρός;

Υπογραμμίζει ότι, στην ύστερη διδασκαλία του Λακάν, δεν ρυθμίζονται όλα από τον φαλλό, και ότι ο ευνουχισμός δεν αποτελεί πια το προνόμιο του πατέρα. Ο πατέρας είναι ένας μύθος, και το οιδιπόδειο ένα πέπλο που σκεπάζει το πραγματικό. Η λειτουργία της ονοματοδοσίας παίρνει το προβάδισμα σε σχέση με το σημαίνον του Ονόματος-του-Πατρός. Πάντως, η Ντόσια Αβδελίδη διευκρινίζει ότι, αν και ο Λακάν προτείνει μία νέα θεώρηση του Ονόματος-του-Πατρός, ωστόσο δεν αναθεωρεί τη θεωρία του για την ψύχωση, τουλάχιστον ρητά¹³. Το Όνομα-του-Πατρός κατέχει ιδιαίτερη θέση στον βορρόμειο κόμβο: δένει το πραγματικό, το συμβολικό και το φαντασιακό και παραμένει ένα απαραίτητο και αμετάκλητο σύμπτωμα. Αν ο Ζακ-Αλέν Μιλέρ μάς παροτρύνει, αναφορικά με τα προηγούμενα, να αποστασιοποιηθούμε από τη διάγνωση, δεν είναι για να την ακυρώσουμε, να την αγνοήσουμε, αλλά για να δώσουμε βαρύτητα στην ενικότητα του υποκειμένου, που σημαίνει ότι πρέπει να

⁹ Jacques-Alain Miller, «Produire le sujet», στο Actes de l'ECF, Revue de psychanalyse, n°4, σε CD-rom, Eurl-Huysmans, ECF, Παρίσι 2007, σ. 33

¹⁰ Βλ. παρακάτω, «Ο ψυχωτικός ως υποκείμενο και η "επιλογή" της ψύχωσης»

¹¹ Ο.π. «Το σημαίνον του διαγεγραμμένου Άλλου»

¹² Jacques-Alain Miller, *L'orientation lacanienne*, «La clinique différentielle des psychoses» (1987-1988), μάθημα 12ης Νοεμβρίου 1987 (ανέκδοτο).

¹³ Βλ. παρακάτω, «Οι ύστατες θεωρήσεις»

λαμβάνουμε υπόψη τον πατέρα σε σχέση με την ενικότητά του, δηλαδή σε σχέση με τον τρόπο που ο καθένας δένει τα τρία πεδία.

Η Ντόσια Αβδελίδη, με τη βοήθεια του Ζακ-Αλέν Μιλέρ, μας προτρέπει προς μία συγκροτημένη ανάγνωση της ύστερης διδασκαλίας του Λακάν. Ξεδιπλώνει λεπτομερώς τις επιπτώσεις της και κυρίως τη διαπίστωση ότι το Όνομα-του-Πατρός, ως λειτουργία διαρραφής, δεσίματος, διατρέχει στην πραγματικότητα τη διδασκαλία του Λακάν.

Από τον συγκεκριμένο στοχασμό προκύπτουν ορισμένα ζητήματα που αφορούν τη διαφορά ανάμεσα στη νεύρωση και στην αντισταθμισμένη ψύχωση, τη διάκλειση ως διαγνωστικό κριτήριο για την κανονικόμορφη ψύχωση, την ορθότητα της σχέσης ανάμεσα στη διάκλειση του Ονόματος-του-Πατρός και στην ανεπάρκεια της φαλλικής σημασίας, τη λειτουργία του φαλλού στην ύστερη διδασκαλία κ.λπ. Πρόκειται για ζητήματα που η Ντόσια Αβδελίδη προσπαθεί να εξετάσει, αν όχι να επιλύσει, διευκρινίζοντας ιδιαίτερα την εξέλιξη της έννοιας του φαλλού στη διδασκαλία του Λακάν.

Στην ύστερη διδασκαλία του Λακάν, η έννοια του υποκειμένου πλήττεται, συμπεριλαμβανομένης της συνεκτικότητας του ψυχωτικού υποκειμένου, δίνοντας προνομιακή θέση «στο τυχαίο που μας πάει δεξιά και αριστερά»¹⁴. Η Ντόσια Αβδελίδη μάς δείχνει πώς ο Λακάν διατηρεί ωστόσο δύο είδη κόμβων, τον βορρόμειο και τον μη βορρόμειο, από τη στιγμή που είναι το σύνθωμα [sinthome] αυτό που συγκρατεί τα στοιχεία του κόμβου. Οι επιπτώσεις της ύστερης διδασκαλίας του Λακάν στην αντίληψη της ψύχωσης αναδεικνύονται μέσα από κλινικές περιπτώσεις προερχόμενες από την πρακτική της συγγραφέως και από τη λογοτεχνία (Τζέιμς Τζόυς/James Joyce)

Με αυτόν τον τρόπο επανατοποθετεί την πορεία της σκέψης εντός του φροϋδικού πεδίου, κατά τη διάρκεια των τριών Συνομιλιών του UFORCA¹⁵ (*Le conciliabule d'Angers*¹⁶, *La conversation d'Arcachon*¹⁷, *La convention d'Antibes*¹⁸), που οδήγησε στην ανάδυση της έννοιας της κανονικόμορφης ψύχωσης από τον Ζακ-Αλέν Μιλέρ.

¹⁴ Αυτόθι, «Υπάρχ' Ένα»

¹⁵ Ακρωνύμιο του συλλόγου Union pour la Formation continue en Clinique Analytique (Ένωση για τη συνεχή Εκπαίδευση στην Ψυχαναλυτική Κλινική), που συμπεριλαμβάνει όλα τα γαλλόφωνα Τμήματα Κλινικών Σπουδών στη Γαλλία και στο Βέλγιο, τα οποία δεν ανήκουν σε κάποια ψυχαναλυτική σχολή, αν και οι διδάσκοντες σε αυτά είναι ψυχαναλυτές λακανικού προσανατολισμού. Όλα τα Τμήματα Κλινικών Σπουδών ανά τον κόσμο υπάγονται στο Ινστιτούτο του Φροϋδικού Πεδίου, διευθυντής του οποίου είναι ο Ζακ-Αλέν Μιλέρ. [Σ.τ.Μ.]

¹⁶ IRMA, *Le conciliabule d'Angers, Effets de surprise dans les psychoses*, Agalma/Le Seuil, Παρίσι 1997.

¹⁷ IRMA, *La conversation d'Arcachon, Cas rares: Les inclassables de la clinique*, Agalma/Le Seuil, Παρίσι 1997.

¹⁸ IRMA, *La psychose ordinaire, La convention d'Antibes*, Agalma/Le Seuil, Παρίσι 1999.

Η βορρόμεια κλινική είναι μία κλινική του «περισσότερου ή λιγότερου», που καθορίζεται από την έννοια της γενικευμένης διάκλεισης και ενέχει τη θεώρηση ότι ένας κόμβος είναι πάντοτε εφικτός, αλλά και ότι «όλος ο κόσμος είναι τρελός». Το μοντέλο της ελλειμματικότητας απορρίπτεται οριστικά, η ψύχωση απογυμνώνει τη δομή του υποκειμένου και τη θεμελιώδη αμηχανία του στη σχέση του με τη γλώσσα¹⁹. Έτσι, η Ντόσια Αβδελίδη υποστηρίζει ότι η οπτική της ψυχαναλυτικής κλινικής είναι ουσιαστικά αντι-διαγνωστική, σεβόμενη, ωστόσο, τη διάκριση νεύρωσης-ψύχωσης. Πρόκειται, κυρίως, για μία οπτική που προσδίδει περισσότερη ευκαμψία στη διάγνωση (Ζακ-Αλέν Μιλέρ), είναι ενάντια σε κάθε είδους αποκλεισμό και επικεντρώνεται στο ιδιαίτερο σύνθωμα του καθενός, δηλαδή προτάσσει την ενικότητα του υποκειμένου. Στο πλαίσιο αυτής της οπτικής, το Όνομα-του-Πατρός αντικαθίσταται από τον Ζακ-Αλέν Μιλέρ με το σημείο διαρραφής.

Η συγγραφέας διευκρινίζει, λοιπόν, ότι είναι σημαντικό να αποσαφηνίσουμε την κατηγορία της κανονικόμορφης ψύχωσης και τις ιδιαιτερότητές της, με αφετηρία την προσεκτική ανάγνωση του άρθρου του Ζαν-Κλοντ Μαλεβάλ «Στοιχεία για μία κλινική προσέγγιση της κανονικόμορφης ψύχωσης» και του άρθρου του Ζακ-Αλέν Μιλέρ «Επιστρέφοντας στην κανονικόμορφη ψύχωση»²⁰. Καταδεικνύει ότι, σε κάθε περίπτωση, η κανονικόμορφη ψύχωση εντοπίζεται με βάση τον βορρόμειο κόμβο. Ο Ζαν-Κλοντ Μαλεβάλ αναδεικνύει τη μη εξαγωγή του αντικειμένου, τη διακριτική ανεπάρκεια του κόμβου και τις διαταραχές του φαντασιακού, του συμβολικού και του πραγματικού. Ο Ζακ-Αλέν Μιλέρ αναφέρει τρεις εξωτερικότητες: την κοινωνική, τη σωματική και την υποκειμενική.

Η διάκριση των ψυχώσεων από τον Ζακ-Αλέν Μιλέρ σε ψυχώσεις τύπου βελανιδιάς και τύπου καλαμιάς μάς θέτει το ερώτημα: υπάρχουν ψυχώσεις μη δυνάμενες να εκλυθούν; Αυτό το ερώτημα διερευνά η συγγραφέας στο τέλος, έχοντας ως άποψη ότι μία ψύχωση που δεν εκλύεται θα πρέπει να εκπληρώνει τρεις προϋποθέσεις: η αναπλήρωση να εγκαθίσταται πρώιμα, όταν το εγώ αποκόπτεται από την πραγματικότητα –Αλεξάντρ Στίβενς [Alexandre Stevens]–, οι αναπληρώσεις που εμποδίζουν την έκλυση να συνιστούν ένα σύμπτωμα που να έχει τη λειτουργία του γράμματος, δηλαδή να εμπλέκουν το πραγματικό – Αν Λιζί [Anne Lysy]– και η εγκαθίδρυση της φαντασιακής ταύτισης να έχει ισχυρό σταθεροποιητικό χαρακτήρα –

¹⁹ Βλ. παρακάτω, «Το ζήτημα της συνεχιστικής κλινικής μετά τις τρεις συνομιλίες»

²⁰ Jean-Claude Maleval, «Éléments pour une appréhension clinique de la psychose ordinaire» (2003), ανέκδοτο (διαθέσιμο στο διαδίκτυο), Jacques-Alain Miller, «Effet retour sur la psychose ordinaire» (2008), *Quarto, Revue de psychanalyse*, n°94/95, 2009, σ. 40-51 και ελλ. έκδ.: Ζακ-Αλέν Μιλέρ, «Επιστρέφοντας στην κανονικόμορφη ψύχωση», μτφρ Ανθή Αθανασιάδου, επιμέλεια Βλάσης Σκολίδης, *Fort-Da, περιοδικό λακανικής κλινικής*, τ. 3, Αθήνα 2013, σ. 54-78.

Ζαν-Κλοντ Μαλεβάλ. Η Ντόσια Αβδελίδη υπογραμμίζει ότι η σύνδεση είτε του συμπτώματος είτε της φαντασιακής ταύτισης με το πραγματικό αποδεικνύεται θεμελιώδης.

Η προσέγγιση αυτή, που προϋποθέτει σημεία δεσίματος του πραγματικού, του συμβολικού και του φαντασιακού, αξίζει το ενδιαφέρον μας και πρέπει να δοκιμαστεί στην κλινική, όπως το κάνει η συγγραφέας μέσω ενός κλινικού περιστατικού που σκοπό έχει να αναδείξει αυτό το σημείο.

Επίσης, διευκρινίζει τις ιδιαιτερότητες αυτής της «ασαφούς» κατηγορίας: ως προς τι η κανονικόμορφη ψύχωση συνιστά ψύχωση της εποχής μας; Δεν οδηγεί σε αμφισβήτηση της κατηγορίας της διαστροφής; Μπορούμε να συνεχίσουμε να θεωρούμε δομή τη διαστροφή;

Τέλος, η βιογραφία του Λούντβιχ Βιτγκενστάιν [Ludwig Wittgenstein], καθώς και μία κλινική περίπτωση μας θέτουν ορισμένα ερωτήματα που αφορούν τα ιδιαίτερα διαγνωστικά γνωρίσματα της κανονικόμορφης ψύχωσης, τη διάκριση των ψυχώσεων σε αυτές που έχουν εκλυθεί, σε έκδηλες και μη εκδηλωμένες, και τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε την έννοια της έκλυσης στη σύγχρονη κλινική. Πράγματι, αν, όπως διευκρινίζει ο Ζακ-Αλέν Μιλέρ, η κανονικόμορφη ψύχωση δεν αποτελεί έννοια, τίθεται ζήτημα σχετικά με την ασάφεια των εκδηλωμένων ψυχώσεων που δεν εμφανίζουν πια, ή πολύ σπάνια, τα χαρακτηριστικά των μεγάλων ψυχώσεων τύπου βελανιδιάς της κλασικής ψυχιατρικής.

Η συγγραφέας διερευνά επίσης την πολλαπλότητα των κανονικόμορφων ψυχώσεων, που εκτείνεται από την κλινική της ερήμωσης έως τις αναπληρωμένες από ανεξίτηλες εικόνες ψυχώσεις. Έτσι, η Ντόσια Αβδελίδη κατορθώνει να περιγράψει με ακρίβεια το διακύβευμα μίας κατηγορίας που δεν αποτελεί έννοια, να την ορίσει και να δείξει για ποιον λόγο η διάκλειση του Ονόματος-του-Πατρός αποδεικνύεται ανεπαρκής στην προσέγγιση της κανονικόμορφης ψύχωσης, κάτι που μόνον η κλινική των βορρόμειων κόμβων επιτυγχάνει. Επιβεβαιώνει ότι, σύμφωνα με την ύστερη διδασκαλία του Λακάν, αυτό που υφίσταται διάκλειση στην ψύχωση «είναι ο βαρρόμειος κόμβος»²¹ και ότι η κατηγορία της κανονικόμορφης ψύχωσης μας επιτρέπει να αντιληφθούμε πως η διαφορά νεύρωσης-ψύχωσης αμβλύνεται από τη στιγμή που είναι εφικτοί άλλοι τρόποι δεσίματος.

Το βιβλίο της Ντόσιας Αβδελίδη μάς καλεί σε μια συνεπή, ακριβή και διαφωτιστική πορεία για τις επιπτώσεις μίας σημαντικής πλευράς της διδασκαλίας του Λακάν που αφορά τις ψυχώσεις και την κλινική τους επικαιρότητα. Συμβάλλει στην

²¹ Βλ. παρακάτω, «Επίπτωση της ύστερης διδασκαλίας του Λακάν στη διάκλειση του Ονόματος-του-Πατρός»

αποσαφήνιση ορισμένων επίμαχων σημείων και υποστηρίζει τη σημαντικότητα της ύστερης διδασκαλίας του Λακάν, στην οποία μας εισήγαγε ο Ζακ-Αλέν Μιλέρ. Ας συγχαρούμε τη συγγραφέα για τη σαφήνεια που, με τη σειρά της, προσδίδει στο εγχείρημα.

Μετάφραση: Ναυσικά Παπανικολάου